

IK BEN DE WIJNSTOK

ZONDAG 4 APRIL 2021

JEZUS ALS INSPIRATIE VOOR HET GOEDE LEVEN

Wijnstok   Ida Gerhardt
Zonder mij kunt gij niets doen. Joh. 15.5

Het was de hovenier,
die in het vroege licht
de ranken heeft gericht,
diep in elkaar verward,
vervreemdend van het hart,
de wortelstok.

Geen zag wat zich voltrok
in het zeer vroege licht.
Hij raakte hen slechts aan:
zij zijn vaneengegaan,
ontbonden
ontwonden

Het was de hovenier.
Verwonderd, in vroeg licht,
gescheiden ongescheiden
de door zijn hand geleide
hartranken
— Aan ons beiden
hebt gij het, God, verricht.

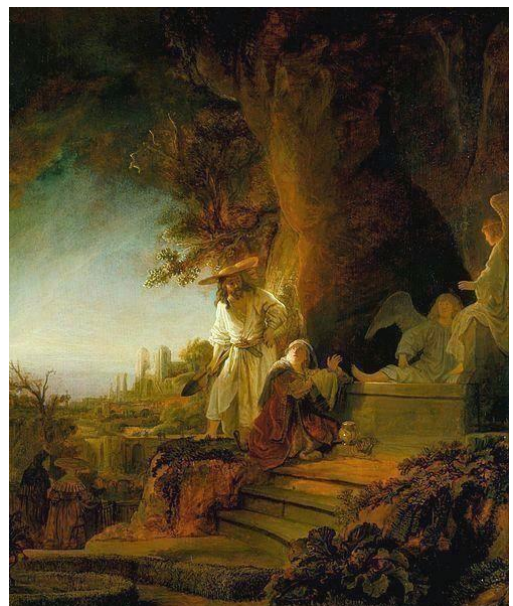
Christus als hovenier   Ida Gerhardt
Zij dacht dat het de hovenier was. Johannes 20:15

Eén Rembrandt kende als kind ik goed:
de Christus met de grote hoed
wandeland in de ochtendstond.
En, naar erbij geschreven stond:
Hij was een hovenier.

En nòg laat ik mijn tranen gaan
als in de gaarde ik Hem zie staan,
en - wat terzijde - in stille schrik
die éne, zij die dacht als ik:
Het was de hovenier.

O kinderdroom van groen en goud --
géén die ontnam wat ik behoud.
De laatste hoven naderen schier
en ijler wordt de ochtend hier.

Hij is de hovenier.

Overweging bij Johannes 20

Wat een chaos, wat een verwarring, is het eerste wat ik denk als ik de tekst van het evangelie tot mij door laat dringen. Mensen die in het half duister heen en weer lopen tussen de stad en een leeg graf, eerst Maria van Magdala, heen en weer terug; dan Petrus en Johannes, half rennend zelfs, heen en weer terug, waarbij ze op de terugweg een huilende Maria zomaar achterlaten. Ze is helemaal overstuur en heeft nog geen enkel idee wat er aan de hand is, maar de heren rennen weg.

En dan ineens engelen die niet opgemerkt waren door de twee mannen maar die wel Maria's verdriet opmerken en haar vragen naar de reden van haar verdriet en tenslotte een tuinman die geen tuinman is, die niet aangeraakt wil worden, en die Jezus blijkt te zijn.

Wat een zootje. Sorry dat ik het zeg. Is dit nu een blijde boodschap van verrijzenis al deze mensen in opperste verwarring, niet in staat te geloven wat er is gebeurd? Had Johannes het verhaal niet een beetje kunnen gladstrijken zodat we op ordelijke wijze te horen zouden krijgen dat Jezus opgestaan is uit de dood?

Petrus, die we hoorden verkondigen in de tweede lezing, heeft dat wel aardig voor elkaar. Zijn preek is mooi afgerond, gelikt bijna. Het één loopt naadloos over in het ander. "God heeft Hem echter op de derde dag doen opstaan en laten verschijnen" zo verklaart hij. Dat is mooi, ja, dat is eigenlijk te mooi om waar te zijn. Het doet geen recht aan alle haken en ogen die aan zo'n mededeling verbonden zijn, want de boodschap is toch gewoon ongelofelijk.

Nee, moet ik eerlijk toegeven, ik denk niet dat hij me geraakt zou hebben met zijn preek. Als ik onder zijn gehoor had gestaan, had ik me vast niet laten dopen. Terwijl het evangelie verhaal, met al die ontredde vrienden die helemaal in de war zijn door de dood van hun geliefde meester en die rond lopen als een kip zonder kop omdat ze er nu helemaal niets meer van snappen me wel in het hart treft. Ondanks of wellicht dankzij alle chaos die uit het verhaal naar voren springt, onontkoombaar.

Vooraf de verwarring van Maria Magdalena, die hulp verwacht van de apostelen, maar dat eigenlijk niet krijgt, -logisch, zij waren ook van slag- die dan toch weer aan haar lot overgelaten wordt, raakt me.

Gelukkig blijken er nog engelen te zijn. Engelen die niets spectaculairs doen overigens, ze vragen heel alledaags: "Waarom huil je?" En Maria geeft ook gewoon antwoord: 'Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze hem hebben neergelegd.' Maar dat is misschien wel het ware engelenwerk mensen helpen om te verwoorden wat ze voelen, wat hen verwacht. Niet meer en niet minder.

En dan dat ontroerende moment dat Rembrandt op het doek heeft gezet en waarover Ida Gerhardt een gedicht schreef: Het moment waarop Maria zich omdraait en Jezus ziet staan. "maar ze denkt dat het de tuinman is". Totdat Jezus haar naam uitspreekt, Maria. Doordat ze gekend wordt herkent ze. Rabboeni, mijn meester, antwoordt ze.

Rembrandt schildert Jezus met een grote strohoed en een spade in zijn hand. Precies als een hovenier. Ida Gerhardt kan in haar gedicht de tijd nemen en bouwt het langzaam op: Hij was een hovenier zo besluit de eerste strofe, Het was de hovenier zo eindigt de tweede strofe en Gerhardt besluit haar gedicht met: Het is de hovenier.

Maar het verhaal zegt toch dat het Jezus is? Waarom dan Het is de hovenier? Dichterlijke vrijheid? Nee, grondige Bijbelkennis. Daarvoor moeten we weer terug naar de perikoop waarin Jezus zegt: Ik ben de wijnstok en mijn vader is wijngaardenier. Wij, gelovigen zijn de ranken, Jezus is de stam, en God is de hovenier die de ranken leidt en snoeit. Dat is de taakverdeling in dit beeld. De hovenier, dat is God. Ik zeg dat expres nog een keer, want in het paasverhaal is de hovenier Jezus. Maar helemaal terecht voorzien Rembrandt en Gerhardt het beeld dat de evangelist Johannes schetst: Jezus is God.

Dat kon je al een beetje horen als je de keren dat Jezus zegt ego eimi, "Ik, ik ben" op een rijtje zette en je je realiseerde dat Jezus speelde met de Godsnaam, de vier letters JHWH die zoiets betekenen als Ik zal er zijn. Hier rondt Johannes dat beeld keurig af, Jezus is hier de tuinman, de wijngaardenier, de hovenier, hoe je het maar wilt zeggen, Hij is de opstanding en het leven, ook één van die Ik ik ben woorden, Jezus is hier God. Wie mij ziet, ziet de Vader, had hij al gezegd aan tafel met zijn vrienden en hier gebeurt dat weer. Maria ziet Jezus, Maria ziet de Vader.

Geen wonder dat ze Hem niet vast mag houden. De Jezus die ze ziet, is niet een teruggevonden Jezus van voor de kruisiging, voor zijn brute dood, de tijd wordt niet teruggedraaid, er is iets heel nieuws geworden. Wil Veldhuis, die mij in de dogmatiek onderrichtte, kon dat heel plastisch zeggen: Het is niet een lijk dat weer levend is geworden. Je kan ook zeggen: Het onmogelijke is niet gebeurd, De dood is niet ongedaan gemaakt, de kruiswonden staan nog steeds in Jezus handen.

Opstanding, verrijzenis gaat niet over een droeve situatie terugdraaien, ongedaan maken. Het is een stap verder, het gaat om nieuw leven, een nieuwe schepping. Leven dat voor ons nog onbegrijpelijk is. Vandaar die verwarring. Vandaar ook al die vreemde verschijningen, die later volgen. Verschijningen waarin Jezus eerst niet herkend wordt, later toch wel herkend wordt, aan zijn daden, niet door zijn uiterlijk. Die verschijningen waarbij Hij dwars door dichte deuren komt maar toch geen geest is, want hij kan eten, brood en vis. Geen mens en geen geest, zo vertellen die verhalen ons, Iets totaal anders, nogmaals iets wat wij niet kennen. Nog niet. Maar iets waar we wel deelgenoot van mogen zijn. Dat staat nog niet in het evangelie van vandaag. Maar Ida Gerhardt durft het wel alvast te zeggen in haar gedicht dat we straks horen. Dichterlijke vrijheid? Zeker, maar vooral een benijdenswaardig vertrouwen. Amen.

Pastor Wies Sarot